

Ενδεικτική επίλυση

α) $\text{HCl} + \text{NaCN} \rightarrow \text{HCN} + \text{NaCl}$, Αντίδραση ①

β) Στο διάλυμα Δ2 συμβαίνει ιοντισμός του HCN όπως περιγράφεται από την παρακάτω χημική εξίσωση και τα δεδομένα του ακόλουθου πίνακα:

c(M)	$\text{HCN} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CN}^- + \text{H}_3\text{O}^+$		
αρχικά	0,1		
ιοντίζονται	x		
παράγονται		x	x
ιοντική ισορροπία	0,1 - x	x	x

Για τον βαθμό ιοντισμού $\alpha = 0,01\% = 10^{-4}$ του HCN ισχύει: $\alpha = \frac{x}{0,1} \Rightarrow x = 10^{-5}$.

Αφού τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις, θα ισχύει: $0,1 - x \approx 0,1$. Άρα, $K_{a,\text{HCN}} = \frac{x^2 M^2}{(0,1-x)M} = \frac{x^2 M^2}{0,1 M} = 10^{-9} \text{ M}$.

Επομένως, η σταθερά ιοντισμού K_a του οξέος HCN είναι ίση με 10^{-9} M .

γ) Στο διάλυμα Δ1 υπάρχουν τα παρακάτω ιόντα που προκύπτουν από τη διάσταση του $\text{NaCN} \rightarrow \text{Na}^+ + \text{CN}^-$. Το pH του τελικού διαλύματος δεν επηρεάζεται από τα ιόντα Na^+ διότι αυτά έχουν προκύψει από την ισχυρή βάση NaOH, αλλά μόνο από τα ιόντα CN^- επειδή μόνο αυτά αντιδρούν με το νερό καθώς προέρχονται από το ασθενές οξύ HCN. Η συγκέντρωση των ιόντων CN^- υπολογίζεται από τη διάσταση του NaCN:

c(M)	$\text{NaCN} \rightarrow \text{Na}^+ + \text{CN}^-$		
αρχικά	0,1		
δίστανται	0,1		
παράγονται		0,1	0,1
Τελικά		0,1	0,1

Άρα η συγκέντρωση των ιόντων CN^- είναι ίση με 0,1 M. Τα ιόντα CN^- αντιδρούν με το νερό, όπως φαίνεται στον πίνακα:

c(M)	CN^-	+	H_2O	$\rightleftharpoons$	HCN	+	OH^-
αρχικά	0,1						
ιοντίζονται	x						
παράγονται						x	x
ιοντική ισορροπία	0,1 - x					x	x

Η K_b του CN^- υπολογίζεται από τη σχέση:

$$K_{b,\text{CN}^-} = \frac{K_w}{K_{a,\text{HCN}}} = \frac{10^{-14} \text{ M}^2}{10^{-9} \text{ M}} = 10^{-5} \text{ M}. \text{ Η συγκέντρωση των ιόντων } \text{OH}^- \text{ βρίσκεται από τη}$$

$$\text{σχέση: } K_{b,\text{CN}^-} = \frac{[\text{HCN}] \cdot [\text{OH}^-]}{[\text{CN}^-]} \Rightarrow 10^{-5} \text{ M} = \frac{x^2 \text{ M}^2}{(0,1-x) \text{ M}}$$

Αφού τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις, θα ισχύει:

$$0,1-x \approx 0,1. \text{ Άρα, } 10^{-5} \text{ M} = \frac{x^2 \text{ M}^2}{0,1 \text{ M}} \Rightarrow x = 10^{-3}$$

Άρα η συγκέντρωση των ιόντων OH^- είναι ίση με 10^{-3} M .

$$x = [\text{OH}^-] = 10^{-3} \text{ M} \Rightarrow \text{pOH} = 3.$$

$\text{pH} + \text{pOH} = 14 \Rightarrow \text{pH} = 14 - 3 \Rightarrow \text{pH} = 11$. Επομένως το pH του διαλύματος Δ1 είναι ίσο με 11.

δ) Τα ισχυρά οξέα όπως το HCl ιοντίζονται πλήρως σε ιόντα με τη διάλυσή τους στο νερό και η θερμότητα που εκλύεται κατά την εξουδετέρωσή τους με ισχυρή βάση οφείλεται αποκλειστικά στην αντίδραση σχηματισμού νερού ($\text{H}^+_{(\text{aq})} + \text{OH}^-_{(\text{aq})} \rightarrow \text{H}_2\text{O}(l)$). Κατά την εξουδετέρωση όμως ασθενούς οξέος (HCN) από ισχυρή βάση, μέρος της εκλυόμενης θερμότητας από την αντίδραση σχηματισμού νερού δαπανάται για τον ιοντισμό του ασθενούς οξέος.

ε) Αφού το διάλυμα Δ3 έχει $\text{pOH} = 3$ το pH του θα είναι ίσο με $14 - 3 = 11$, άρα με βάση το ερώτημα γ έχει συγκέντρωση σε NaCN ίση με 0,1 M (Διάλυμα Δ1).

Τα mol (n) του NaCN που περιέχονται σε 50 mL από το υδατικό διάλυμα Δ1, είναι ίσα με:

$$n = c \cdot V = 0,1 \cdot 50 \cdot 10^{-3} \text{ mol} = 5 \cdot 10^{-3} \text{ mol}.$$

Αντίστοιχα η μάζα του NaCN θα είναι ίση με $m(\text{g}) = n \cdot M_r = 5 \cdot 10^{-3} \cdot 49 \text{ g} = 0,245 \text{ g}$

Η οριακή μέγιστη ποσότητα των 2 g του NaCN / kg μάζας, σε άνθρωπο μάζας 100 kg αντιστοιχεί σε $100 \cdot 2 \text{ mg} = 200 \text{ mg} = 0,2 \text{ g}$ NaCN. Άρα η ποσότητα του NaCN (0,245 g) που περιέχεται στα 50

mL του διαλύματος Δ3 είναι **μεγαλύτερη** από την ελάχιστη θανατηφόρα δόση (0,2 g), επομένως **είναι θανατηφόρα** στη συγκεκριμένη περίπτωση.